

Demandar no fa pobre

La crisi econòmica espanyola és la suma de dues crisis –una crisi de credibilitat i una de productivitat– que s'alimenten entre si. D'una banda, la manca de creixement dels darrers anys fa que els mercats internacionals dubtin que Espanya pugui pagar a mitjà termini el seu deute públic i, sobretot, el seu deute privat. De l'altra, el sotsobre de les borses impedeix la creació d'un marc de normalitat que permeti recuperar la inversió i el creixement. És aquesta interrelació, precisament, la que va complicar la tasca del govern socialista fins a fer-la gairebé impossible i la que continuarà posant les coses molt difícils al nou govern del PP.

A curt termini (qüestió de dies), l'únic que pot desitjar el sr. Rajoy és que, si els mercats no es tranquil·litzen, el BCE hi continuï intervenint fins que el nou govern espanyol anunciï un paquet de reformes econòmiques relativament creïbles. Per mandat constitucional, el BCE no té la capacitat d'intervenció il·limitada en els mercats financers que li demanen els països de la perifèria europea. Tanmateix, és molt probable que actuï de manera més decidida per salvar Espanya, si més no transitoriament. Berlusconi va caure quan Mario Draghi, el nou governador del BCE, va evitar intervenir en els mercats per reduir la prima de risc italiana. Ara bé, una cosa és matar, amb el consentiment de la classe política romana, un president com el Cavaliere, que ja estava ferit de mort, i una altra és deixar caure el govern de la quarta economia europea acabat d'escollir per majoria absoluta. De fet, després de proclamar que el BCE ha de centrar-se en la lluita contra la inflació, Draghi ja va insinuar la setmana passada la possibilitat de flexibilitzar els requisits de capitalització i liquiditat dels bancs que mantenen diners del BCE.

A mitjà termini (dos mesos a tot estirar), el Sr. Rajoy no té cap altre remei que presentar uns pressupos-

CARLES BOIX

PROFESSOR UNIVERSITAT PRINCETON

tos que mantinguin la política d'austeritat del govern socialista. Sense creixement i gairebé sense inflació, que són els dos mecanismes que els governs fan servir per menjar-se els interessos, l'estat espanyol només té dues opcions per poder refinançar el deute sense pagar interessos exorbitants: apujar impostos, una estratègia poc aconsellable, sobretot si no ve acompanyada d'una batalla contra el frau fiscal, o retallar despeses.

A llarg termini (uns 100 dies), el govern del PP haurà de prendre mesures dràstiques per resoldre la crisi de productivitat que ell mateix, sota el Sr. Aznar, va generar (i que el PSOE no va corregir). Des de fa vint anys o més, el creixement de l'economia espanyola, sostinguda per la construcció, ha estat extensiu (en mà d'obra) i no intensiu (en producció per hora treballada). Cal transformar, per tant, el sistema d'incentius de l'economia i la política espanyoles. Això passa per tres línies d'acció que permetin

crear o potenciar la locomotora econòmica que tregui Espanya del declivi que l'amenaça.

En primer lloc, cal reformar el sistema autonòmic actual. Els catalans (fins i tot els sobiranistes) el defensem tot i que, amb les seves transferències desproporcionades a certes comunitats, és un generador net d'ineficiències: obliga Catalunya a endeutar-se per cobrir serveis bàsics; manté administracions públiques inútils (un de cada quatre andalusos treballa a l'administració autonòmica contra un de cada deu catalans); i distorsiona (a través de programes com el PER i d'impostos excessius sobre les autonomies més dinàmiques) l'activitat econòmica de casa nostra. La reforma hauria d'alinear els recursos de cada territori amb l'esforç fiscal que fan (el que anomenem pacte fiscal) i, si cal, suprimir les autonomies no històriques.

En segon lloc, cal canviar el mercat de treball en tres direccions: reforçant els sistemes educatiu i universitari i fent-los més competitius; apostant per la formació professional (per reforçar el teixit industrial); i reformant el sistema de negociació col·lectiva, que és la causa directa (i més important que el sistema de contractació, que ja és molt flexible) de les rigideses salarials i ocupacionals existents.

En tercer lloc, cal fer una política favorable al mercat: desmantellant els oligopolis del món financer i energètic; afeblint les estructures jeràrquiques que manen a l'Estat, des dels tècnics comercials als enginyers de camins; i deixant d'intervenir sobre poder judicial (una especialitat de l'executiu espanyol).

La meua confiança en el fet que el PP pugui fer tot això és molt baixa. La seva frivolitat en els darrers anys ha estat immensa: l'any 2010 s'oposà a les mesures d'ajust econòmic que van evitar (o endarrerir) una crisi a la grega; després de les autonòmiques ha amagat la situació de fallida de les comunitats autònomes que governa des de fa anys. El Sr. Rajoy ha estat incapaç de dir què farà durant la campanya. I el PP ha perdut a les dues comunitats industrials de l'Estat. O el que és el mateix: recolza sobre la coalició d'empresaris constructors de províncies i d'élits centralistes que han portat Espanya a la catàstrofe. Ara bé, posats a somiar, deixin que ho faci perquè, com deien a casa, demandar no fa pobre.

La meua confiança en el PP és molt baixa. La seva frivolitat en els darrers anys ha estat immensa i Rajoy no ha dit què farà. Ara bé, deixin-me somiar

